

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 224/02-

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej, o sťažnosti E. V. a Ing. J. V., obaja bytom B., zastúpených komerčnou právničkou Mgr. I. G., S. T., vo veci porušovania ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/99 takto

r o z h o d o l :

Základné právo E. V. a Ing. J. V. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/99 p o r u š e n é n e b o l o .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. októbra 2002 doručená „Sťažnosť proti porušovaniu základných práv a slobôd podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky“ E. V. a Ing. J. V. obaja bytom B., (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených komerčnou právničkou Mgr. I. G., S. T., vo veci porušenia ich základných práv upravených v čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 66/99.

Predmetom súdneho sporu vedeného pod sp. zn. 12 C 66/99 je žaloba sťažovateľov o vypratanie bytu č. 221, B., podaná okresnému súdu 9. júna 1999. Prvé pojednávanie v uvedenej veci bolo nariadené na 28. november 2000, a to až po uplatnení sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“).

Z príloh predložených sťažovateľmi vyplynulo, že uplatnili právne prostriedky nápravy podľa zákona o štátnej správe súdov, pričom z odpovedí na ich sťažnosti vyplynulo, že príslušné orgány štátnej správy súdov kvalifikovali sťažnosti na prietahy v súdnom konaní ako dôvodné.

Sťažovatelia požadujú vydať tento nález:

1. „Okresný súd Bratislava III vo veci vedenej pod sp. zn. 12 C 66/99 porušil
 - právo E. V. a Ing. J. V. na rovnosť účastníkov v konaní pred súdom, zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky
 - právo, aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a aby sa mohli vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy

Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

- *právo na pokojné užívanie svojho majetku, zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

2. Okresnému súdu Bratislava III v konaniach vedených pod sp. zn. 12 C 66/99 a 14 C 142/99 prikazuje konať tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

3. E. V. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume Sk 100.000,- Sk (slovom jednototísic slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

4. Ing. J. V. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume Sk 100. 000,- Sk (slovom jednototísic slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

5. E. V. a Ing. J. V. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 10.640,- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, sťažovatelia požadovali vysloviť porušenie základných práv len v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 66/99, hoci vo svojej sťažnosti uvádzajú aj konanie vedené na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 14 C 142/99.

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a keďže nezistil dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), prijal ju na ďalšie konanie v rozsahu korešpondujúcom s § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde, t. j.

vo veci porušenia základného práva sťažovateľov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru len v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/99.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval sťažovateľov a okresný súd, aby sa vyjadrili k tomu, či sa vo veci má konať ústne pojednávanie, a okresný súd aj na vyjadrenie k sťažnosti a k jej prijatiu.

Sťažovatelia a aj okresný súd ústavnému súdu oznámili, že netrujú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu k sťažnosti a k jej prijatiu na ďalšie konanie uviedol:

„K dôvodnosti ústavnej sťažnosti sa vyjadrujem v intenciách listu predsedníčky Krajského súdu v Bratislave Spr. 2054/01 zo dňa 17. 08. 2001, ktorým odpovedala na žiadosť sťažovateľky E. V. o prešetrenie vybavenia sťažnosti tak, že v uvedenej veci k prieťahom v konaní došlo a naďalej pretrvávajú, ako aj listu predsedu Okresného súdu Bratislava III Spr. 2041/01 zo dňa 18. 03. 2002, ktorým vyhodnotil sťažnosť E. V. zo dňa 05. 11. 2002 za dôvodnú.

Na pojednávaní dňa 25. 06. 2002 bol vyhlásený rozsudok, odvolanie podali E. V. a Ing. J. V. dňa 04. 11. 2002, dňa 17. 12. 2002 bol súdu doručený návrh E. V. na opravu odôvodnenia rozsudku, sudkyňa úpravou zo dňa 15. 01. 2003 nechala pripraviť predkladáciu správnu odvolaciemu súdu.“

V liste č. Spr. 2041/2001 z 18. marca 2002 predseda okresného súdu uviedol:

„Návrhovateľ: E. V. spolu s manželom proti odporcovi: S. B., o vypratanie bytu, vec vybavuje sudkyňa: JUDr. H. B..

Dňa 9. 6. 1999 dôjdenie návrhu na súd. 30. 6. 1999 – výzva na zaplatenie súdneho poplatku. 20.7. 1999 – úhrada súdneho poplatku. 3. 11. 1999 – pristúpenie účastníka do konania. 29. 5. 2000 – pripojenie spisu sp. zn. : 14 C 142/99. 6. 6. 2000 – žiadosť o vytýčenie pojednávania. 27. 10. 2000 – vytýčený termín pojednávania na deň: 28. 11. 2000. Dňa 27. 10. 2000 – dorúbenie súdneho poplatku. 28. 11. 2000 – pojednávanie

odročené na 13. 2. 2001 bez uvedenia dôvodu. Vyhlásené uznesenie o vylúčení návrhu na zaplatenie nájomného na samostatné konanie. 13. 02. 2001 – prerušenie konania do právoplatného skončenia konania o zaplatenie nájomného vylúčeného na samostatné konanie pod sp. zn. 9 C 168/00. 19. 10. 2001 vypracované uznesenie o prerušení konania.

Predmetný prehľad obsahuje všetky úkony sudcu, ktoré vo veci učinil a z ktorého je zrejmé, že v priebehu konania od 9.6. 1999 do 18. 03. 2002 vo veci sudca učinil 4 úkony spočívajúce vo výzvach súdu na vyrúbenie či dorúbenie súdneho poplatku a v dvoch súdnych pojednávaniach. Napriek tomu, že vec bola právoplatne ukončená 10. 4. 2001 takmer 11 mesiacov sudkyňa neurobila vo veci žiaden úkon.“.

Zo spisu sp. zn. 12 C 66/99 vyplynuli v zásade rovnaké skutočnosti, ako uviedol predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení. Nad rámec tohto vyjadrenia ústavný súd zo spisu zistil, že ide o konanie o žalobe o vypratanie bytu z dôvodu nepodpísania nájomnej zmluvy z 9. júna 1999, ktorú nepodali sťažovatelia, ale títo do konania neskôr pristúpili. E. V. (sťažovateľka) podala 3. novembra 1999 žalobu o vypratanie bytu z dôvodu nepodpísania nájomnej zmluvy a neplatenia náhrad za užívanie bytu a 28. apríla 2000 bola okresnému súdu doručená úprava žalobného návrhu sťažovateľov na pristúpenie do konania o žalobe z 9. júna 1999. V auguste 2000 sa sťažovatelia sťažovali na prieťahy v konaní, predseda okresného súdu 17. októbra 2000 prieťah nekonštatoval. V októbri 2000 vyzval okresný súd sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku (dorubenie) a 28. novembra 2000 sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci, ktoré bolo odročené na 13. február 2001, keď bolo prerušené až do právoplatne skončeného konania o platenie nájomného vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 168/00 (uznesenie o tom bolo vypracované až 19. októbra 2001). Zo súdneho spisu vyplynulo, že toto konanie (sp. zn. 9 C 168/00) bolo právoplatne skončené 10. apríla 2001.

Sťažovatelia sa opakovane sťažovali na zbytočné prieťahy v konaní v auguste 2001 na Krajskom súde v Bratislave, ktorý v októbri 2001 konštatoval, že prieťahy sú a pretrvávajú. Sťažovateľka nesúhlasila s vybavením sťažnosti, vzniesla námietku zaujatosti, žiadala spojenie veci a jej pridelenie inému sudcovi. V marci 2002 uznal za dôvodnú sťažnosť sťažovateľov aj predseda okresného súdu.

V marci a v apríli 2002 sa riešila námietka sťažovateľov o zaujatosti konajúcej sudkyne, ktorú sťažovatelia vzali späť a 19. apríla 2002 bol spis vrátený na okresný súd. Na pojednávaní 25. júna 2002 bol vynesenej zamietajúci rozsudok. Písomné vypracovanie rozsudku bolo doručené sťažovateľom 28. októbra 2002, títo sa proti nemu odvolali. Okresný súd zaslal 15. januára 2003 odvolanie na vyjadrenie odporcovi.

II.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Sťažovatelia zároveň namietali porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom ...“.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria súd považuje aj povahu prejednávanéj veci.

Preskúmaním doterajšieho konania pred krajským súdom ústavný súd zistil tieto skutočnosti:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/99 ide o konanie o žalobe o vypratanie bytu (z dôvodu nepodpísania nájomnej zmluvy a neplatenia úhrad za užívanie bytu). Toto konanie súvisí s konaním, ktoré sa na okresnom súde vedie pod sp. zn. 14 C 142/99 a ide v ňom o náhradu škody (konkrétnej sumy) vzniknutej nezaplatením nedoplatku za užívanie bytu s príslušenstvom, a súviselo aj s konaním vedeným pod sp. zn. 9 C 168/00 o dlžné nájomné, ktoré bolo právoplatne skončené 10. apríla 2001. Podľa názoru ústavného súdu ide o konanie (sp. zn. 12 C 66/99), ktoré právne ani skutkovo zložené nie je, a na zložitosť konania nepoukázal ani predseda okresného súdu, pretože tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov.

2. Ďalším kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v konaní sp. zn. 12 C 66/99, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotí postup sťažovateľov ako aktívny. Súčasne však zistil, že dobu konania pred okresným súdom ovplyvnili čiastočne procesné úkony sťažovateľov (spojené s podaním úpravy žaloby, ako aj s riešením zaujatosti konajúcej sudkyne). Nutnosť rozhodovania o týchto procesných návrhoch však podľa názoru ústavného súdu nemohla spôsobiť neúmerne predĺženie konania. Ústavný súd pri hodnotení tohto postupu sťažovateľov vychádzal zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej „využitie možností daných sťažovateľovi Občianskym súdnym poriadkom na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, ale nemožno ho kvalifikovať ako postup súdu, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy“ (I. ÚS 31/01). Na druhej strane „Dĺžku súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietáhov v súdnom konaní“ (II. ÚS 41/00). Uvedené platí v prípade, keď súd o procesných návrhoch sťažovateľa konal a rozhodoval bez zbytočných prietáhov.

3. Tretím kritériom, ktorého použitím ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že v období od pristúpenia s'ťažovateľov do konania o žalobe z 9. júna 1999 o vypratanie bytu, t. j. v zásade od 3. novembra 1999 (podľa vyjadrenia predsedu okresného súdu), okresný súd vo veci nariadil tri pojednávania (na treťom vyniesol rozsudok), a to 28. novembra 2000, 13. februára 2001 a 25. júna 2002, pričom do konania prvého pojednávania okresný súd (od pristúpenia s'ťažovateľov do konania) robil len procesné úkony spojené s dorubovaním súdneho poplatku, ktoré sa zrealizovalo až po 11 mesiacoch od pristúpenia s'ťažovateľov do konania. V období od druhého pojednávania (13. februára 2001) do tretieho pojednávania (25. júna 2002) okresný súd vykonal tieto procesné úkony: na druhom pojednávaní 13. februára 2001 prerušil konanie na čas až do právoplatného skončenia konania sp. zn. 9 C 168/00 (toto skončilo právoplatne 10. apríla 2001); písomné uznesenie o prerušení konania bolo vypracované až 19. októbra 2001 (po 10 mesiacoch). Od vypracovania písomného uznesenia sa následne okresný súd zaoberal námietkou s'ťažovateľov o zaujatosti konajúcej sudkyne (november 2001), ktorú vzali nakoniec v apríli 2002 späť. Okresný súd vo veci rozhodol 25. júna 2002. Rozsudok bol s'ťažovateľom doručený 28. októbra 2002. S'ťažovatelia sa 4. novembra 2002 proti rozsudku odvolali a 15. januára 2003 bolo odvolanie zaslané odporcom na vyjadrenie.

Podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu bol v zásade súvislý a vo veci bolo v čase uplatnenia s'ťažnosti s'ťažovateľov na ústavný súd rozhodnuté vo veci samej, aj keď písomné vyhotovenie rozhodnutia bolo doručené s'ťažovateľom až 28. októbra 2002. Ústavný súd pritom zohľadnil aj vzájomnú súvislosť súčasne prebiehajúcich konaní (14 C 142/99, 9 C 168/00), ktoré ovplyvnili postup okresného súdu v konaní sp. zn. 12 C 66/99. Dobu vyhotovovania rozhodnutí, ktorú namietajú s'ťažovatelia, nepovažuje ústavný súd za takú, ktorú by označil za zbytočné priet'ahy v konaní spôsobujúce porušenie základného práva s'ťažovateľov.

Vzhľadom na tieto skutočnosti ústavný súd uzavrel, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 66/99 nedošlo ku zbytočným priet'ahom v konaní

a v nadväznosti na to ani k porušeniu základného práva sťažovateľov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na výrok rozhodnutia ústavný súd o ďalších požiadavkách sťažovateľov už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2003